

*Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi
10. januar 2019*

Når principper bliver til dogmatik

Hvorfor kan vi ikke beskytte grundvandet samtidig med, at vi håndterer de nuværende forureninger?

Af Jørn Jespersen, direktør i brancheforeningen Dansk Miljøteknologi

Folketinget diskuterer behovet for sprøjteforbud ved vandboringer for at undgå pesticidforureninger af drikkevandet. Det har man gjort i mange år, men nu ser det ud til, at der omsider sker noget. Spørgsmålet er så bare, hvem der skal betale? Ud fra princippet om, at ”forureneren betaler” burde et sprøjteforbud ikke udløse erstatning til landmanden, men pragmatisk betraget må man nok forvente, at der vil blive tale om kompensationer af en vis størrelse, som enten skal betales af vandforbrugerne over taksten eller af skatteyderne.

Et kommende sprøjteforbud hjælper bare ikke på de allerede indtrufne forureninger eller dem, som er ”på vej ned” mod grundvandet i løbet af de næste år og årtier. Det kan være de meget omtalte fund af Desphenyl Chloridazon og af DMS (dimethylsulfamid) Her er den aktuelle strategi at tage boringen ud af drift, hvis forureningen er ”voldsom” eller neddrose indvindingen fra dem og skrue op for andre borer, så den samlede vandkvalitet bliver forbedret. Dermed kan de aktuelle kvalitetskrav overholdes.

Den sidste metode er i realiteten en opblanding af forureningen i det rene vand, så alle forbrugere får en lille andel. Det er formentlig uholdbart på bare lidt længere sigt. Når der kommer flere sager, hvor det går op for forbrugerne, at forureningerne opblandes i det rene vand, vil de miste tilliden til drikkevandet og begynde at købe mere flaskevand eller installere decentrale point-of-use vandrenseanlæg med tvivlsom virkning. At tage boringen ud af produktion og lave en ny er heller ikke holdbart i en tid, hvor ressourcebevidsthed er i høj kurs og cirkulær økonomi er overskriften for miljøpolitikken.

Så vi kommer nok ikke uden om at skulle løse to opgaver på en gang. At sikre rent drikkevand til børn og børnebørn gennem boringsnære beskyttelser og at håndtere nutidens forureninger på den mest bæredygtige måde.

I moderne tid er der i Danmark anvendt omkring 600 forskellige godkendte plantebeskyttelsesmidler på markerne over vores grundvand. Læg dertil at hvert aktivt stof ofte nedbrydes i flere andre nedbrydningsprodukter, samt at de anvendte stoffer er spredt på marker iblandet forskellige detergenter og olier og læg dertil diffuse forureninger fra forbrændingsanlæg, trafik og slamudbringning samt punktforureninger fra vaskepladser, brandøvepladser, lossepladser

og renserier. Så er der ikke så underligt, at vi i dag i stigende omfang finder miljøfremmede stoffer i grundvandet over alt i landet.

I mange tilfælde kan rensning for miljøfremmede stoffer foregå ved at tilføje et kulfilter til vandværkets eksisterende rensning. Kulfiltrering er en velkendt, simpel og robust proces, hvor meromkostningerne typisk beløber sig til nogle få kr./m³.

Værktøjskassen for rensning indeholder også andre metoder som f.eks. stripping, membranfiltrering og avanceret oxidation. Metoder, der alle i vid udstrækning anvendes internationalt, men kun i yderst begrænset omfang her i Danmark som følge af myndighedernes ensidige fokus på grundvandsbeskyttelse og simpel vandrensning.

Det har nemlig hidtil været det styrende politiske princip, at det er en dårlig løsning at anvende videregående rensning, fordi rensning fjerner incitamentet for at handle forebyggende på den lange bane. Her i landet drikker vi rent og urensset grundvand, har det heddet. Det er for det første ikke rigtigt – vi renser grundvandet for bl.a. metan, sulfid, jern, mangan, ammonium og nikkel gennem fysiske, kemiske mikrobielle processer.

Det er for det andet næppe heller i overensstemmelse med flere og vandforsynings professionelle tilgang til kvaliteten af det drikkevand, som de leverer til deres forbrugere, hvis de er nødt til at blande forurenset vand i stadigt større vandmængder for at overholde grænseværdierne.

Så las os se lidt mere udogmatisk på situationen. Ved at tillade videregående vandbehandling med rensning for stoffer, der allerede er forbudt, fjerner vi over tid forureningen. Og lad os så indføre to nye og mere tidssvarende principper:

1. Vi baserer vores drikkevandsforsyning på grundvand, som er beskyttet af restriktioner på de arealer, som ligger oven på og i nærheden af vandboringerne. Dermed sikres fremtidens rene drikkevand.
2. Vi leverer rent drikkevand uden miljøfremmede stoffer, fordi vi tillader, at vandselskaber og kommuner anvender videregående rensning af fortidens synder, når de finder det mest hensigtsmæssigt. Dermed sikres nutidens rene drikkevand.

Principper er gode, når de fungerer i praksis. Men ikke når de bliver til dogmatik.